

Iva Jazbec Tomaić
povjesničarka umjetnosti i povjesničarka
viša stručna suradnica za zaštitu i očuvanje
kulturnih dobara, Odjel za kulturu, Rijeka

Povijesni tekstil u nekadašnjoj Porečkoj
biskupiji od 15. do kraja 18. stoljeća

doktorska disertacija
mentorice: dr. sc. Nina Kudiš, red. prof.
i dr. sc. Jasenka Gudelj, izv. prof.

Disertacija je obranjena 23. rujna 2019.
na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u
Zagrebu, pred povjerenstvom:
dr. sc. Danko Šourek, doc. (predsjednik)
dr. sc. Damir Tulić, izv. prof.
dr. sc. Tanja Trška, doc.

SAŽETAK

Povijesne tkanine sačuvane u liturgijskim zbirkama na području nekadašnje Porečke biskupije dosad nisu bile sustavno istražene ni katalogizirane pa se kao osnovni cilj ovoga rada postavlja izrada kataloga te pojedinačna analiza i kontekstualizacija svila nastalih tijekom ranog novog vijeka. Jedan od ciljeva ove disertacije jest i ukazati na slojevitost suvremene metodologije znanstvenog bavljenja povijesnim tekstilom, koja podrazumijeva poznavanje tehničkih specifičnosti tkanina te vještinu njihova iščitavanja i opisivanja. Suvremena metodologija datiranja i atribuiranja povijesnih tkanina, ako je riječ o svilama s uzorkom, zasniva se na provođenju stilske analize na temelju koje se tkanina prema tipologiji dekora grupira u određeno stilsko razdoblje. Za pobliže određivanje mjesta i vremena nastanka pojedine tkanine, osim estetskih i likovnih svojstava predloška, ključni su podatci dobiveni analizom njezine konstrukcije.

U povijesnom razdoblju obuhvaćenom ovom disertacijom, odnosno od 1420. do 1797. godine, istarski poluotok bio je podijeljen između dva politička entiteta – Mletačke

Republike i Habsburškog Carstva te obilježen njihovim stalnim sukobima. U okviru ove disertacije katalogom su obuhvaćene župe na prostoru nekadašnje Porečke biskupije definirane na temelju popisa lokaliteta župa koje se spominju u sačuvanim knjigama pastoralnih vizitacija Porečke biskupije iz 17. i 18. stoljeća. Riječ je o trideset i dvije župe koje su se nalazile u mletačkom dijelu biskupije te deset župa koje su pripadale habsburškom dijelu.

Evidentiranje, katalogiziranje te sustavno bavljenje povijesnim tekstilom u Hrvatskoj još je uvijek u začetku. Predložene atribucije i datacije brojnih tekstilnih predmeta u Hrvatskoj argumentirane su isključivo na temelju vizualnih karakteristika uzoraka, dok tehnički elementi materijala nisu smatrani relevantnima. Značajni pomaci u tom smislu napravljeni su tek nedavno. Znanstvena istraživanja tekstilne baštine na području Istre pa tako i nekadašnje Porečke biskupije u potpunosti su izostala, a najznačajniji doprinos u njihovu evidentiranju odnosi se na stručne i pregledne, povijesne i historiografske radove te inventare autora prve polovice 20. stoljeća.

Na prostoru nekadašnje Porečke biskupije evidentirano je ukupno sto trideset svila koje su nastale u razdoblju ranog novog vijeka. Najstariji su primjeri baršuni iz sredine i druge polovice 15. stoljeća. Najveći broj sačuvanih svila nastao je u 18. stoljeću, a među njima dominiraju one talijanske provenijencije. Značajnu skupinu čine i svile s dekorima koji su bili osmišljeni za crkvene naručitelje, a koje su uglavnom nastale na području regije Veneto, odnosno u Veneciji. Vrijednu grupu predmeta čine primjeri figuralnog veza iz 16. stoljeća. ×